

Семко Л. П.
науковий співробітник відділу математичної
та інформатичної освіти
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ НАВЧАЛЬНО – МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ

На сучасному етапі розвитку суспільства, що характеризується змінами в усіх його сферах і соціальних інститутах, особливо гострими постають питання якісного навчання підростаючого покоління. Якість освіти зводиться до якості навчання.

З усіх аспектів тих завдань, які сприяють поліпшенню якості навчання учнів, вдосконаленню педагогічної майстерності необхідно виділити роль навчально-методичних посібників, призначених для допомоги вчителю інформатики, проблемі її поновлення з урахуванням сучасних технологій навчання.

Для складання типологічної моделі даних посібників нами розглянуті основні види навчально-методичної літератури з інформатики:

✓ навчально-методичний посібник – методичне видання, призначене на допомогу діяльності вчителя інформатики, що містить практичні розробки за певною методикою викладання дисципліни;

✓ методичні рекомендації – методичне видання, що містить комплекс коротких і чітко сформульованих пропозицій щодо впровадження в практику ефективних методів навчання і виховання, отриманих в результаті дослідно-експериментальної роботи;

✓ методичні розробки (поурочне планування) – методичне видання на допомогу вчителю, що містить зразки планування навчального матеріалу з інформатики на півріччя, рік, а також конспекти окремих уроків, з окремих тем курсу;

✓ методичні вказівки – методичне видання, що містить певні теоретичні відомості і конкретні вказівки щодо проведення самостійних (практичних, лабораторних) робіт з інформатики;

✓ методичний посібник – методичне видання, яке описує і регламентує роботу методиста, що регулює способи здійснення практичної педагогічної діяльності;

✓ методичні описи – методичне видання, в якому шляхом простого викладу розповідається про конкретне отримане рішення або про те, як його можна отримати;

✓ методичні коментарі – методичне видання, яке може бути частиною опису, аналізу, рекомендацій, коли, виклавши тезу, описавши своє бачення, тут же отримуєш коментар щодо даного рішення.

Виходячи з вищесказаного, можна стверджувати, що навчально-методичний посібник для вчителя є більш широким і повним за своїми функціями, структурою і обсягом з усіх видів навчально-методичної літератури, призначеної для підготовки до проведення уроків з інформатики.

Для визначення структури методичного посібника визначимо вимоги до нього. Даний посібник має допомагати вчителю не тільки усвідомлювати цілі навчання, а й показувати, як їх пов'язати з конкретним матеріалом. Навчально-методичний посібник повинен забезпечувати створення у вчителя потрібної установки, орієнтувати його в тому, як при заданих цілях може бути організований урок, в якій послідовності і як виконувати завдання, як представляти і пояснювати матеріал, перевіряти його засвоєння, які варіанти виконання завдань в тому або іншому конкретному випадку.

Методичний посібник для вчителя інформатики має бути розроблений з урахуванням вимог щодо державних стандартів загальної середньої освіти шкільного курсу "Інформатика", концепції інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл.

Під час розробки методичного посібника потрібно враховувати, що навчальна програма з інформатики має бути основним орієнтиром, а невід'ємною частиною допомоги – виклад наукової концепції курсу інформатики, характеристики перспектив кожного розділу змісту в шкільному курсі.

Методична частина має відповідати логіці чинного підручника з інформатики, визначати обсяг і глибину вивчення кожного питання, задавати перелік основних понять і провідних ідей і, звичайно ж, надавати вчителю допомогу по засвоєнню цих елементів навчального матеріалу. У посібнику повинні міститися рекомендації вчителю. Доцільно, щоб в ньому були також зразки розв'язання найскладніших практичних завдань курсу, система самостійних і контрольних робіт з інформатики.

При розробці навчально-методичних посібників особливо важливо розкрити шляхи виконання вимоги реформи щодо розширення можливостей вчителів у виборі оптимальних методів, форм і засобів навчання, а також про застосування комп'ютерної технології в навчанні. Необхідно в основу конструювання змісту методичних посібників покласти ідею зв'язку теорії і практики; формування в молодій людини цілісного наукового світогляду, практично значущих знань з конкретної галузі продуктивної життєдіяльності людини, які реалізуються на етапі навчання у формі міжпредметних зв'язків: математики, фізики, української мови та літератури, образотворчого мистецтва, трудового навчання тощо [1, с. 179].

Треба заздалегідь попередити можливе перевантаження учнів і навчити учителів не спеціально повторювати раніше вивчені з інших предметів питання, а вміло спиратися на них, даючи учням домашні завдання по відтворенню в пам'яті раніше пройденого матеріалу.

Модель методичного посібника має відображати в собі спроектовані дидактичні основи навчання, методичні напрями оптимального використання змісту підручника, озброєння вчителя сучасними прийомами і методами проведення уроку, забезпечувати цілісне бачення вчителем методичної системи вивчення інформатики [2, с. 110].

Основними завданнями для розробки методичного посібника з інформатики для вчителя є:

- ✓ надати методичну допомогу вчителям, які викладають курс інформатики в сучасних умовах;
- ✓ ознайомити з методикою технологічного навчання на уроках інформатики;
- ✓ допомогти у постановці методичних цілей формування інформаційно-технологічних умінь під час вивчення окремих тем курсу;
- ✓ допомогти в узагальненні змісту певної теми, тобто виділення інформаційно-технологічних вмінь, знань та навичок, які необхідні для опанування інформатичних технологій;
- ✓ ознайомити з методичними прийомами проведення уроків інформатики;
- ✓ узагальнити шляхи творчої педагогічної діяльності на уроках інформатики;
- ✓ забезпечити зведення значної кількості інформації у систему (для формування знань і умінь);
- ✓ відобразити систематичність, послідовність, логічність викладу матеріалу курсу інформатики.

Таким чином, навчально-методичний посібник з інформатики має показувати, які можливості для диференційованого підходу до навчання учнів є в окремих випадках, як організувати самостійну роботу, як будувати класну і позакласну роботу тощо. В цілому, воно має управляти не тільки процесом усвідомлення вчителем цілей навчання, а й усвідомленням змісту і структури навчального матеріалу.

Ключові слова: інформатика, навчально-методичний посібник, міжпредметні зв'язки, методичні рекомендації.

Список літератури

1. Семко Л.П. Особливості конструювання методичного посібника з інформатики // Анотовані результати науково – дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2019 рік: наукове видання. – К.: Інститут педагогіки, 2019. – С. 179.

2. Семко Л.П. Розроблення методичних посібників з інформатики для ліцеїв на рівні стандарту // Проблеми сучасного підручника: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 14 травня 2019р., К.: Педагогічна думка, 2019. – С. 109 – 110.